

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

**REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2018-5-33 (Önaraştırma)  
Karar Sayısı : 18-42/667-328  
Karar Tarihi : 08.11.2018

**A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK  
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Mehmet AYAN, Ahmet ALGAN  
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Şükran KODALAK

**B. RAPORTÖRLER:** Erdem AKTEKİN, Cihan BİLAÇLI, Merve BİROĞLU,  
Seda SAYIN POLAT

**C. BAŞVURUDA**

**BULUNANLAR** : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

**D. HAKKINDA İNCELEME**

**YAPILANLAR** : - Beşiktaş Kültür Merkezi A.Ş.  
Akat Mahallesi, Ebulula Mardin Cad. Maya Meridyen Plaza  
No:16 D:12, 34335 Beşiktaş/İstanbul  
- Tam Aile Filmleri Fabrikası Stüdyo Film ve Organizasyon San.  
Tic. A.Ş.  
Levent Mahallesi, Lale Sk. 11-1, 34330 Beşiktaş/İstanbul  
- Nulook Prodüksiyon ve Film Yapım A.Ş.  
Harbiye Mah. Kadırgalar Cad. No: 6/3 G-Mall AVM Maçka  
Şişli/İstanbul  
- Çamaşırhane Film Yapım A.Ş.  
Krizantem Sok. No: 17 Levent Beşiktaş/İstanbul  
- Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği  
Ergenekon Caddesi No:10 Ahmetbey Plaza Kat: 5-6-7-8  
Harbiye 34367 Şişli/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Beşiktaş Kültür Merkezi A.Ş., Tam Aile Filmleri Fabrikası Stüdyo Film ve Organizasyon San. Tic. A.Ş., Nulook Prodüksiyon ve Film Yapım A.Ş. ve Çamaşırhane Film Yapım A.Ş.'nin, üyesi oldukları Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği kanalıyla sektörün gösterim pazarındaki fiyat, indirim ve benzeri satış koşullarına müdahale etmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle, lider yerli film yapımcılarından Beşiktaş Kültür Merkezi A.Ş. (BKM), Tam Aile Filmleri Fabrikası Stüdyo Film ve Organizasyon San. Tic. A.Ş. (TAFF), Nulook Prodüksiyon ve Film Yapım A.Ş. (NULOOK), Çamaşırhane Film Yapım A.Ş.'nin (ÇAMAŞIRHANE), üye oldukları Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği (TESİYAP) kanalıyla alt pazarda faaliyet gösteren sinema salonu işletmecilerinin bilet fiyatı, indirim oranı, promosyon faaliyetleri ve benzeri satış koşullarına müdahale etme amacıyla bir uzlaşma içerisinde olduğu, sinema salonu işletmecileri üzerinde baskı kurdukları iddia edilmiştir.
- (3) Ayrıca başvuruda, sektörde uygulanan hasılat paylaşım modeli nedeniyle film yapım şirketlerinin gelirlerinin bilet fiyatlarından doğrudan etkilendiği ve bu nedenle ilgili

teşebbüslerin gelirlerini koruma amacı ile bilet fiyatlarına yapılan indirimlere müdahale etme isteklerinin olduğu, geçmişte benzer bir şikâyetin Rekabet Kurulunun (Kurul) 08.03.2007 tarihli ve 07-19/192-63 sayılı kararında incelendiği ve incelenen teşebbüse bilet fiyatlarına müdahale ettiği gerekçesiyle %1 oranında idari para cezası uygulandığı, yerli filmlerin, sektörde toplam seyirci sayısının yarısından fazlasını elde ettiği dikkate alındığında; başvuruda iddia edilen uygulamanın pazarda önemli bir etki ortaya çıkarabileceği belirtilerek şikâyete konu film yapım şirketleri arasında gerçekleştiği iddia edilen uzlaşmanın incelenmesi gerektiği aynı başvuru dilekçesinde ifade edilmiş ve Kurum nezdinde işlem tesis edilmesi talep edilmiştir.

(4) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 20.07.2018 tarih ve 5258 sayı ile intikal eden başvuru konusu iddialar üzerine düzenlenen 26.07.2018 tarih ve 2018-5-33/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 08.08.2018 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 18-27/456-M sayı ile BKM, TAFF, NULOOK ve ÇAMAŞIRHANE'nin, üyesi oldukları TESİYAP kanalıyla sektörün gösterim pazarındaki fiyat, indirim ve benzeri satış koşullarına müdahale ettikleri yönündeki iddiaların incelenmesi amacıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca BKM, TAFF, NULOOK, ÇAMAŞIRHANE ve TESİYAP hakkında önaraştırma açılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 30.10.2018 tarih ve 2018-5-33/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(5) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

i. BKM, TAFF, NULOOK, ÇAMAŞIRHANE'nin üye oldukları TESİYAP aracılığıyla çektiği ihtarnamelerde yer alan bilet fiyatlarına uygulanacak olan indirim oranları ve promosyon faaliyetlerinin yapımcılara danışılarak belirlenmesi hususundaki talebinin karşılıksız kaldığı, bu nedenle aralarında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma oluşmadığı, dolayısıyla taraflar hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı,

ii. TESİYAP'ın

1. Sinema salonu işletmelerine, bu teşebbüslere çektiği ihtarnamelerinde ve/veya sair yolla kurduğu her türlü iletişimde yer alan, bilet fiyatlarının belirli tutarda sabitlenmesi, bilet fiyatlarında indirim veya promosyon yapılmadan önce kendilerinden izin alınmasına yönelik talepleri de dahil olmak üzere sinema salonu işletmecilerinin bilet fiyatlarına müdahale sonucunu doğurabilecek her türlü talebe ilişkin taraflar arasında kurulacak anlaşmaların, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında amacı bakımından rekabeti kısıtlayıcı olacağı ve bu nedenle bu amaca yönelik bütün taleplerini geri çektiklerine dair,

2. Sinema filmi yapımcısı kendi üyelerine de, mevcut gelir/hasılat paylaşım modeli devam ettikçe, yapımcıların sinema salonu işletmecileri ile bilet fiyatlarının belirli tutarda sabitlenmesi, bilet fiyatlarında indirim veya promosyon yapılmadan önce kendilerinden izin alınması ve/veya film yapımcıları tarafından bilet fiyatlarına müdahale sonucunu doğuracak her türlü anlaşmanın, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında amacı bakımından rekabeti kısıtlayıcı olacağını açıklayan

bir yazı göndermesinin, gönderilen yazıların birer örneğinin de Rekabet Kurumuna tevsik edilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir.

## I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (6) Önaraştırma kapsamında, 02.10.2018 tarihinde TESİYAP'ta, NULOOK'ta, BKM'de ve ÇAMAŞIRHANE'de; 03.10.2018 tarihinde TAFF'ta yerinde incelemeler gerçekleştirilmiş ve TESİYAP haricinde taraflardan değerlendirmeye esas teşkil etmek üzere, 2016-2018 dönemini kapsayan bazı veriler talep edilmiştir. Talep edilen bilgiler; NULOOK'tan 05.10.2018 tarih ve 7198 sayı, BKM'den 09.10.2018 tarih ve 7302 sayı, ÇAMAŞIRHANE'den 09.10.2018 tarih ve 7323 sayı ve 10.10.2018 tarih 7355 sayı, TAFF'tan 18.10.2018 tarih ve 7578 sayı, TESİYAP'tan 15.10.2018 tarih ve 7771 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

### I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılanlar

#### I.1.1. Televizyon ve Sinema Filmi Yapımcıları Meslek Birliği (TESİYAP)

- (7) TESİYAP, 2003 yılında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (5846 sayılı Kanun) çerçevesinde kurulan ilk bağlantılı hak sahipleri/yapımcı meslek birliğidir. Kültür ve Turizm Bakanlığının idari ve mali denetimine tabidir. TESİYAP, Türkiye ana akım sinema endüstrisi ve televizyon dizi sektöründeki yapımcıların mesleki temsilcisi olarak faaliyet göstermektedir. TESİYAP'ın kuruluş amacı, üyesi olan yapımcıların temel haklarını korumak, telif haklarını toplayıp dağıtmak, korsan ile mücadele etmek, tarifeler oluşturmak, üyesi yapımcıları ulusal ve uluslararası sivil ve kamusal platformlarda temsil etmek, mesleki strateji belirlemek, vizyon oluşturmak ve fikri mülkiyet hukuku sistemini güçlendirmek için hukuki, akademik ve sektörel çalışmalar yapmaktır.

#### I.1.2. Beşiktaş Kültür Merkezi A.Ş. (BKM)

- (8) BKM, 1994 tarihinde kurulmuş olup merkezinde ağırlıklı olarak tiyatro oyunları sergilenmiş ve 2000 yılında film kolu yapılanmıştır.

#### I.1.3. Çamaşırhane Film Yapım A.Ş. (ÇAMAŞIRHANE)

- (9) ÇAMAŞIRHANE, 2011 yılında kurulmuştur. Sinema filmlerinden televizyon dizilerine, çizgi filmlerden belgesellere kadar yapımcılığın farklı alanlarında faaliyet gösteren şirketin günümüze kadar yapımını üstlendiği altı sinema filmi bulunmaktadır.

#### I.1.4. Nulook Prodüksiyon ve Film Yapım A.Ş. (NULOOK)

- (10) 2015 yılında kurulan NULOOK'un ana faaliyet konusu film yapımcılığıdır. Günümüze kadar Arıv216, Mutluluk Zamanı gibi altı sinema filminin yapımcılığını üstlenmiştir.

#### I.1.5. Tam Aile Filmleri Fabrikası Stüdyo Film ve Organizasyon San. Tic. A.Ş. (TAFF)

- (11) TAFF; birçok reklam, film ve dizinin yapımcılığını üstlenen ve Tims Yapım Medya Film Prodüksiyon San. Tic. A.Ş.'nin kurucusu tarafından ve film ithalatı ve laboratuvar hizmetleri sunan Fono Film Tic. Ltd. Şti.'nin kurucusu ve yönetim kurulu başkanı tarafından 2013 yılında kurulmuştur.

## I.2. İlgili Pazar

### I.2.1. Sektöre İlişkin Bilgiler<sup>1</sup>

- (12) Sinema sektörü genel olarak filmlerin yapımı, dağıtımı, gösterimini içeren bir faaliyet zincirinden oluşmaktadır. Yapım aşaması sinema filmlerinin çekimlerinin tamamlanarak sinema salonlarında gösterilebilecek hale getirilmesi işlemidir. Yapımcılar hazırlanan filmleri mülkiyet hakları kendilerinde kalmak kaydıyla sinema salonlarına dağıtmaları için dağıtımcılara dağıtım haklarını vermektedir. Sinema filmi üreten yapımcıların faaliyetleri; sektörün değer zincirinde özetle; sinema filmlerinin yapım işlemlerini tamamlayarak sinemada gösterime hazır hale getirme, filmin tanıtımı için gerekli her türlü girişimde bulunma, filmin hangi sinema salonlarında kaç adet kopya ile gireceğine dair dağıtımcı firmalar ile işbirliğinde bulunarak nihai kararları verme olarak sayılabilmektedir. Sinema Sektör Raporu'nda 1990-2013 yılları arasında yapım pazarının çoğunlukla düzensiz faaliyet gösteren çok sayıda küçük firmadan oluştuğu ancak en çok izleyici çeken ilk altı yapım firmasının filmlerinin seyirci sayısının neredeyse yarısını elde ettiği ifade edilmektedir.
- (13) Sektörün üretim zincirindeki dağıtımcılar yapımı tamamlanmış olan bir sinema filmi sinema salonlarına ulaştırmakta, dağıtımına konu sinema filminin hangi ilde, hangi sinema salonlarında gösterime girmesinin uygun olacağını planlamaktadır. Planlanan sinemalarda söz konusu sinema filminin gösterime girmesi için gerekli pazarlama faaliyetlerinin yanı sıra, yapımcının üstlendiği tanıtım ve reklam faaliyetlerine ek olarak tutundurma ve tanıtım faaliyetleri de yürütebilmektedirler.
- (14) Yüksek bir başlangıç yatırım maliyeti olduğu bilinen sinema salonu işletmeciliği ise asıl faaliyet olan film gösteriminin yanında salon ve fuayelerde yiyecek, içecek, kitap, cd vb. ürünlerin satışını da kapsamaktadır. Salon işletmecileri ayrıca sinema perdelerini reklam yeri olarak pazarlamaktadır. Bu yönüyle reklamlardan elde edilen gelirler, salon işletmecileri için önemli bir gelir kalemini oluşturmaktadır.
- (15) Yerli filmlerin elde ettiği gişe başarıları ile 2005 yılı sonrası tekrar başlayan yerli filmlere yönelik kamu desteği son 13 yılda yerli film üretimini önemli ölçüde artırmıştır. Sayıları artan yerli yapımların toplam seyirci ve hasılat içerisindeki payları da artış göstermiştir. 2016 yılında 525 filmin gösterimde yer aldığı ve toplam seyirci sayısının 58.286.716 olduğu, 2017 yılında gösterimdeki film sayısının artarak 530'a, seyirci sayısının ise %22'lik bir artışla 71.188.594'a yükseldiği görülmektedir. 2020 yılına kadar mevcut sinema salonu sayısının 2.420'den 3.000'e; sinemalardaki doluluk oranının ise %12'ten %20'ye yükselmesi beklenmektedir.
- (16) Bu noktada, şikâyete konu eylemin sektörün açıklanan işleyişi ile ilişkisinin ortaya konulması gerekmektedir. Başvuru konusu şikâyette, sektörde faaliyet göstermekte olan yerli film yapımcıların üye oldukları TESİYAP vasıtasıyla alıcı konumundaki film gösterimcilerinin bilet satış fiyatlarına ve bilet fiyatlarına uygulanacak indirim oranlarına müdahale etmeyi amaçladığı iddia edilmektedir. Başvuru sahibi bu iddiasını TESİYAP genel sekreteri ile kendisi arasında geçen bir dizi e-posta yazışmasına dayandırmaktadır.
- (17) E-postalar incelendiğinde, TESİYAP genel sekreterinin başvuru sahibi teşebbüsten sinema filmlerine herhangi bir kampanya uygulamadan önce bunu yapımcıların onayına sunmasını, ayrıntılı bir şekilde seans, salon, satış tutarlarına, tam-öğrenci bilet türü gibi bilgilere yer vererek filmleri şeffaf bir şekilde bordrolamasını, öğrenci

<sup>1</sup> Rekabet Kurumunun 16.02.2016 tarihli Sinema Hizmetleri Sektör Raporu'ndan (Sektör Raporu) faydalanılmıştır.

bileti uygulaması kapsamında öğrenci bileti alanların öğrenci kimliklerini kontrol etmesini, satış ve kampanya faaliyetlerini yapımcıların denetimine açmasını ve son olarak dağıtım ile yazılı bir sözleşme akdetmesini talep etmektedir. Ayrıca, TESİYAP yöneticisinin başka sinema salonu sahiplerinin yöneticileriyle de toplantılar yaptığını ve başvuru sahibi dışında tüm sinema gösterim salonlarıyla belirli bir noktada anlaştıklarını, yapımcıların gerekli koşulları sağlamayan sinema gruplarıyla çalışmayacaklarını ifade ettiklerini iddia etmektedir. E-postada ayrıca, yakın dönemde başvuru sahibi tarafından gerçekleştirildiği tahmin edilen iki tip promosyon satıştan bahsedilmekte ve bunların da yapımcılar tarafından tartışılmak istenen konular arasında yer aldığı görülmektedir.

- (18) Sinema sektöründe yapım şirketlerinin filmin gösteriminden elde edeceği gelir, %50-%50 olacak şekilde gelir/hasılat paylaşımı esasına göre belirlenmektedir. Buna göre yapım şirketleri ilk olarak sinema filmi için uygun sinema salonlarını tespit etme ve sinema salonlarıyla anlaşması için bir dağıtım şirketi ile anlaşmakta, anlaşma sağlanan sinema salonları tarafından rapor edilen rakamlar doğrultusunda yapımçı payına düşen bedel dağıtım şirketi tarafından toplanmaktadır. Elde edilen hasılatın %2 ila %10 arasında değişen dağıtımçı komisyonu düşüldükten sonra yapımçı firmaya ödeme yapılmaktadır. Uygulanmakta olan bu hasılat paylaşım modeli nedeniyle yapım şirketleri gösterim pazarındaki fiyatlandırma politikalarından doğrudan etkilenmektedir.
- (19) Açıklanan hasılat paylaşım modeli nedeniyle yapımcıların filmlerinden elde edeceği geliri önceden kendi belirledikleri bir bedel değil, gösterimciler tarafından belirlenen bilet fiyatından aldıkları pay oluşturmaktadır. Bu nedenle, gösterimcilerin bilet fiyatında yaptığı indirim, promosyon gibi uygulamalar yapımcıların filmlerinden elde ettiği asli gelir olan gösterim gelirlerini doğrudan etkilemektedir. Bilet fiyatında yapılan indirim nedeniyle gösterimcilerin bilet gelirleri de doğal olarak etkilenmesine karşın gösterimciler bunu perde reklamı ve büfe satışları ile telafi edebilmektedir. Yapımcıların filmin gösterimi aşamasında kendilerine buna benzer bir mekanizma yaratmaları mümkün görünmemektedir<sup>2</sup>. Dolayısıyla yapımcılar, gösterimcilerin indirim veya promosyon yapmadan önce kendilerine danışmaları gerektiğini kendilerince haklı bir talep olarak görmektedir.
- (20) Tüm dünyada da uygulaması bulunan bu gelir paylaşım modelinin başka ülkelerde de benzer sorunlar ortaya çıkardığından bahsedilebilecektir. Avustralya Rekabet ve Tüketici Komisyonu'nun 1998 yılında yayınladığı "Dağıtım ve Gösterim Endüstrisindeki Gelişmeler" başlıklı raporunda<sup>3</sup>, dağıtımçıların sinema salonlarının gelirlerinin belli bir oranlarını aldıkları, bağımsız gösterimcilerin bilet fiyatları büyük salon işletmecilerinin fiyatlarından daha düşük olduğu ve talebin fiyat düşüşlerinde geliri arttıracak kadar fiyata duyarlı olmadığı durumlarda; dağıtımçıların dezavantajlı olduğu, bu nedenle bağımsız gösterimcilerin düzenli indirim politikalarının büyük salon işletmecisi tarafından da uygulanmaması için dağıtımçıların bağımsız salon işletmecilerine sözlü olarak fiyat yükseltmeleri konusunda baskı uyguladığı ifade edilmiştir.
- (21) Bunun yanı sıra, Tekeller ve Devralmalar Komisyonu'nun raporunda<sup>4</sup>, Birleşik Krallıkta gelir/hasılat modeli dışında dağıtımçılara gösterimcilerin yaptıkları promosyonlara önceden onay verme yetkisi veren başka uygulamaların denendiği,

<sup>2</sup> Bunun yanında yapımcılar yapım aşamasında sponsor geliri, filmin sinemada gösterimi bittikten sonra gerçekleştirilen televizyon ve DVD satışı geliri gibi ilave gelirler yaratabilmektedir.

<sup>3</sup> ACCC. Developments in the cinema distribution and exhibition industry (1998). s. 36-37.

<sup>4</sup> Monopolies and Mergers Commission (MMC). Conclusions. s. 43-44.

bunun sonucunda promosyon çeşitliliğinde ciddi artışlar yaşandığı, kimi durumlarda yapılan promosyonların daha sonra uygulanan fiyat artışlarını karşılamadığı, dolayısıyla dağıtımçıların sözleşmeden doğan haklarını korumak amacıyla bu tür uygulamalardan vazgeçerek gelir/hasılat paylaşım modeline geri döndüğü ifade edilmiştir. Raporla ayrıca pazarda uygulanan modelin diğer pazarlardan farklılaştığı, başka ürün pazarlarında dağıtıcının kendi uyguladığı indirim otomatik olarak sağlayıcısına yansıtma imkânının bulunmadığı, bu pazarda gözlemlenen bu otomatik bağın film yapımcılarının bilet fiyatlarına müdahale etme güdüsünü ortaya çıkarttığı da tespit edilmiştir.

- (22) Görüldüğü üzere, hem Türkiye’de hem yurt dışında uygulanan hasılat paylaşım sistemi, film yapımcılarının gelirleri üzerindeki kontrolünü belirli bir ölçüde sinema işletmecilerinin tasarrufuna bırakmakta ve bu durum zaman zaman anlaşmazlıkların doğmasına neden olmaktadır. Sorunun temel çıkış noktalarından biri gelir paylaşım modelinin kendisi olduğu gibi, bir diğeri de bu sistemdeki paylaşımın (raporlama, vb. süreçlerin) da yine büyük ölçüde sinema işletmecileri tarafından yürütülmesidir.
- (23) Bu kapsamda, sorunun çözümünde, film yapımcılarının bilet fiyatlarından tamamen veya kısmen etkilenmesini önleyen hasılat yapıları (örneğin film yapımcısının bilet fiyatından bağımsız olarak izleyici başına sabit bir tutar alması veya belirli bir sabit tutar üzerine yüzde alması gibi) gündeme gelmiştir. Yine elde edilen gelirlerin dağıtılması sürecinin, film yapımcılarının daha etkin ve şeffaf denetimine açılması da sorunun çözümü bakımından hayata geçirilen uygulamalardan olmuştur.
- (24) Sektördeki bu sıkıntının ve benzer çözüm önerilerinin tartışılabilmesi amacıyla hâlihazırda T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığında her iki tarafı da bir araya getiren toplantılar hayata geçirildiği bilgisine de ulaşılmıştır.

### **I.2.2. İlgili Ürün Pazarı**

- (25) Şikayet başvurularının konusunu temel olarak sinema sektöründe önde gelen yapımcıların oluşturdukları birlik çatısı altında gösterim pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin, sinema salonu işletmecilerinin bilet fiyatı, indirim oranı ve promosyon faaliyetlerine müdahale etme çabası oluşturmaktadır. Dolayısıyla, önaraştırma konusu iddialar gösterim pazarındaki rekabetin kısıtlandığına dairdir. Sektöre yönelik geçmiş Kurul kararları<sup>5</sup> incelendiğinde, ilgili ürün pazarı “sinema filmi gösterim hizmetleri pazarı” olarak tanımlanabilecektir. Ancak yapılacak değerlendirmenin sonucuna herhangi bir etkisi olmayacağından İlgili Pazarın Tanımlanmasına Dair Kılavuz’un 20. maddesi de dikkate alınarak kesin bir ilgili ürün pazarı belirlenmemiştir.

### **I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar**

- (26) Sektöre yönelik geçmiş Kurul kararları incelendiğinde, yapımcıların Türkiye genelinde faaliyet gösterdiği, buna karşın sinema filmi gösterim hizmetleri pazarında bölgesel coğrafi pazarlar tanımlandığı görülmüştür. Ancak yapılacak değerlendirmenin sonucuna herhangi bir etkisi olmayacağından, İlgili Pazarın Tanımlanmasına Dair Kılavuz’un 20. maddesi de dikkate alınarak, kesin bir coğrafi pazar tanımı yapılmamıştır.

<sup>5</sup> 18.01.2005 tarih ve 05-06/48-20 sayılı *Warner Bros.-1* kararı, 06.05.2009 tarih ve 09-21/446-111 sayılı *Özen Film* kararı, 18.06.2009 tarih ve 09-29/632-148 sayılı *Fida Film* kararı, 17.06.2010 tarih ve 10-44/765-248 sayılı *UIP* kararı, 19.01.2012 tarih ve 12-02/73-19 sayılı *Özen Film-2* kararı, 26.01.2012 tarih ve 12-03/93-32 sayılı *Mars-1* kararı, 12.09.2014 tarih ve 14-32/654-289 sayılı *Mars-2* kararı, 20.11.2015 tarih ve 15-41/682-243 sayılı *Mars-3* kararı.

### I.3. Yerinde İncelemede Elde Edilen Belgeler

(27) 02.10.2018 tarihinde TESİYAP, NULOOK, BKM ve ÇAMAŞIRHANE'de; 03.10.2018 tarihinde TAFF'ta yapılan yerinde incelemelerden elde edilen belgelerden konuya ilişkin olarak değerlendirilebilecek belgelere aşağıda yer verilmektedir.

(28) **Belge-1 (BKM):** 13.08.2018 tarihinde TESİYAP avukatı (.....) tarafından BKM Genel Müdürü (.....)'ye gönderilen e-postada TESİYAP'ın MARS Sinema Turizm ve Sportif Tesisler İşletmeciliği A.Ş.'ye (MARS) noter kanalıyla gönderdiği ihtarname yer almaktadır. İhtarnamenin 3. maddesinde aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir.

“ ...

*Şöyle ki sinema salon işletmecilerinin Yapımcı üyelerimizin iznini almaksızın sinema bileti ile promosyon faaliyetlerini bir arada yapmakta oldukları; bunun yapımcılar açısından ciddi hak kayıplarına yol açtıkları bilgisini paylaşmışlardır.*

...”

(29) **Belge-2 (BKM):** (.....) unvanlı üç sinema salonu işletmecisi TESİYAP tarafından kendilerine gönderilen ihtarnameleri reddeden cevabi ihtarnameler göndermiştir. TESİYAP avukatı (.....) bahsi geçen ihtarnameleri BKM Genel Müdürü (.....)'ye iletirken aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

*“Merhaba (.....)<sup>6</sup>,*

*TESİYAP'a gelen cevabi ihtarnameler ektedir.*

*(.....)*

*Bu üç firma oldukça sert cevaplar vermişler. (.....) ve (.....) ise telefonla bana ulaşım süreci olumlu baktıklarını söylediler. Her türlü desteğe ve işbirliğine açıktır.”*

(30) **Belge-3 (BKM):** 06.04.2018 tarihinde BKM Genel Müdürü (.....) tarafından TAFF'ın sahibi (.....)'ya gönderilen “Sinema Araştırması” başlıklı e-postanın ekinde 04.04.2018-06.04.2018 tarihleri arasında yapılan “Türkiye Geneli Sinema Bileti ve Popcorn Fiyat Araştırması”na yer verilmiştir.

(31) **Belge-4 (ÇAMAŞIRHANE):** ÇAMAŞIRHANE'nin Genel Müdürü (.....)'in ajandasında 26.09.2018 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığında sinema genel müdürü ve genel müdür yardımcısıyla yapılan toplantıda alınan notlar yer almaktadır.

“ ...

*(.....): Hem yapımcı hem de sinemacı olarak fiyatlardan şikâyetçiyiz. Fiyatlarınızı düşürmeyin. Düşük fiyattan satış yapan sinemalara film vermeyin.*

... ”

(32) *[(.....)]: Çerçeve sözleşmesi yapılabilir. Ama biz (.....) olarak belli bir fiyat belirleyin ya da promosyon yapmayın demeyin. (.....).”*

### I.4. Değerlendirme

(33) Önaraştırma döneminde elde edilen bilgi ve bulgular değerlendirildiğinde şikâyet konusu eylemlerin Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmıştır. Şöyle ki, şikâyet konusu eylemleri, piyasada yıllardan beri uygulanan

<sup>6</sup> İlgili e-posta BKM Genel Müdürü (.....)'ye gönderilmesine rağmen metinde “(.....)” ifadesi yer almaktadır. İfadenin hatalı olduğu değerlendirilmekle birlikte aynen korunmuştur.

gelir paylaşımı sistemi kapsamında gelirlerini belirli bir düzeyde sabit tutma amacıyla olan film yapımcılarının, sinema salonlarının bilet fiyatlarını belirli bir oranda sabitleme yönündeki girişimleri oluşturmaktadır. Sinema işletmecilerinin onayı ile hayat bulabilecek bu eylemin iki teşebbüs arasında belirli bir ürünün fiyatını sabitlemeye yönelik bir anlaşma teşkil edeceği ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

- (34) Buna ek olarak, Kurulun geçmiş kararları ve Sektör Raporu incelendiğinde; MARS'ın gösterim pazarındaki konumu nedeniyle, yapımcıların gösterim pazarındaki işletmecilerin faaliyetlerine etki edecek bir yaptırım gücüne sahip olmadığı değerlendirilmektedir. Muhtemel ihlalin yukarıda ortaya konulan nevi dikkate alındığında, şikâyet konusu yapımcıların yapım pazarındaki konumları değerlendirmenin sonucunu etkilemeyeceğinden, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir değerlendirmeye gidilmesine gerek görülmemiştir.
- (35) Bu doğrultuda, üretim zincirinin en üst basamağında yer alan yapımcıların üyesi oldukları birlik yoluyla, alt pazarda yer alan salon işletmecilerinin fiyatlarını sabitlemeye ve indirimler öncesinde kendilerinden izin alınmasına yönelik taleplerinin, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatlarının yahut koşullarının tespit edilmesi ihlalini teşkil edip etmeyeceği değerlendirilecektir.
- (36) Sektörün yukarıda bahsi geçen özel durumu, değer üretim basamakları arasındaki anlaşmaların rekabet hukuku literatüründe farklı bir konumda bulunmasına neden olabilecek niteliktedir. Bu bakımdan, sektördeki mevcut uygulamaların 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) ve Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz (Kılavuz) kapsamında bir "dikey anlaşma" teşkil edip etmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (37) 2002/2 sayılı Tebliğ ve Kılavuz'da<sup>7</sup> bir anlaşmanın dikey anlaşma olarak tanımlanabilmesi için o anlaşmanın belirli mal ve hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılmış olması gerektiği ifade edilmektedir. Buna göre, alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağlayıcıdan hangi amaçla aldığı önemli değildir. Örnek olarak, alıcı anlaşma konusu malları üçüncü kişilere kiralamak amacıyla sağlayıcıdan almış olsa dahi, sağlayıcı ile akdetmiş olduğu anlaşma dikey anlaşma tanımı kapsamına girecektir. Ancak, alıcı ve üçüncü kişi arasında akdedilen kiralama sözleşmesi herhangi bir şekilde mal ve hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımının söz konusu olmaması nedeniyle dikey anlaşma olarak kabul edilmeyecektir.
- (38) Öte yandan, Kılavuz'un Fikri Hakların Kullanımını İçeren Dikey Anlaşmalar<sup>8</sup> başlığı altında mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı bir dikey anlaşmada, aynı zamanda fikri hakların alıcıya devri veya alıcı tarafından kullanımıyla ilgili hükümlerin de yer alması durumunda belirli şartların sağlanması durumunda bahsi geçen anlaşmanın grup muafiyetinden faydalanabileceği ifade edilmiştir. Buna göre, fikri hakların alıcıya devri ya da alıcıya kullandırılması, anlaşmaya konu mal veya hizmetlerin alım, satım veya yeniden satımına hizmet etmeli, anlaşmanın esas amacını oluşturmamalıdır.
- (39) Bu amaçla sektöre yönelik geçmiş Kurul kararları incelendiğinde, işbu önaraştırma konusunu oluşturan şikâyet başvurusundan önce sektörün yapım aşamasıyla ilgili Kuruma bir başvuruda bulunulmadığı ve Kurul tarafından resen bir inceleme başlatılmadığı görülmektedir. Kuruma bildirilen şikâyetler daha çok film dağıtıcıları

<sup>7</sup> Kılavuz, s.3.

<sup>8</sup> Kılavuz, s.4.



ve gösterimcilerin eylemlerini konu edinmektedir. Bu kararlardan *Warner Bros.-2<sup>9</sup>* kararı, dağıtıcılar ile gösterimciler arasındaki ilişkiye yönelik barındırdığı geniş değerlendirmeler ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Warner Bros Film ve Video Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (WARNER BROS) dağıtımını gerçekleştirdiği filmlerde, sinema salonları işletmecilerince uygulanan bilet fiyatlarına ve indirim/promosyonlara müdahale ettiği, ayrıca filmlerin gösterim süreleri, sinemalarının hangi salonlarının kullanılacağı gibi şartları sinema salonu işletmelerine dikte ettiği yönündeki iddiaların değerlendirildiği soruşturmada; sinema salonlarının dağıtım firmaları adına komisyon karşılığında çalışan bir "acente" oldukları yönündeki bir savın kabul edilmesinin mümkün olmadığı, WARNER BROS ile dağıtımını yaptığı filmlerde alıcı konumunda bulunan sinema salonu işletmecileri arasında "dikey" ilişki bulunduğu, ürünün sahipliği yapımcıda bulunup el değiştirmese de, bu şirketlerin sinema salonları ile ticari faaliyetlerini aralarında bulunan "dikey anlaşmalar" yoluyla devam ettirdikleri ve bu anlaşmaların bir fikri mülkiyet lisansı ilişkisini de içerdiği ifade edilmiştir.

- (40) Kararda belirtildiği üzere, sektördeki üretim zincirinde yapımcı, dağıtıcı ve gösterimciler arasında bulunan değer aktarımı bir fikri mülkiyet lisansı ilişkisi içermektedir. Bu süreçte, sinema işletmesi, kopyası dağıtıcı tarafından temin edilen bir filmi belirlenen süre zarfında sinemasında göstermekte ve hasılatın yarısını almaktadır. Dağıtıcılar ise daha önce yapımcı ve dağıtıcı arasında yapılan sözleşmelerce belirlenen komisyon oranını kendisine ayırdıktan sonra kalanı yapımcıya iletmektedir. Ancak, fikri mülkiyet haklarının filmin gösterime girmesi ve gösterimden kalkmasına kadar geçen süre zarfında yapımcının elinde kaldığı bilinmektedir. Yapımcılar dağıtıcılara sadece filmi dağıtma haklarını devretmektedir. Sonuç olarak, fikri hakların transferi gerçekleşmeden elde edilen gelir; gelir/hasılat modeline göre önceden belirlenen oranlara uyularak dağıtıcı teşebbüs tarafından yapımcıya iletilmektedir. Sinema filmine ilişkin fikri haklar alıcı konumunda olan dağıtıcıya geçmemekte veya dağıtıcı tarafından kullanılmamaktadır. Dağıtıcıya devredilen tek hak, ürünü dağıtma hakkıdır.
- (41) Bununla birlikte, gösterimci ile yapımcı veya dağıtıcı arasında sinema filminin gösterimine yönelik herhangi bir yazılı anlaşma yapılmamaktadır. Gösterimciler sinema filmlerini dağıtım hakkına sahip dağıtıcı ile e-posta aracılığıyla veya sözlü olarak yürüttükleri müzakereler sonucunda gösterime sokmaktadır. İlgili sinema filmi gösterimden kalktığında filme yönelik her türlü kopya ve materyal dağıtıcı ve yapımcıya iade edilmektedir. Dolayısıyla, bir filmin gösterime girmesi, filme dair mülkiyet hakkının gösterimciye devrini içermemektedir. Gösterimcinin filmi gösterime sokarak umuma gösterebilmesi, 5846 sayılı Kanun'un 24. maddesi gereğince münhasıran eser sahibi yapımcıya ait olan "temsil hakkı"nın bir tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. Bir sinema filmi, ilgili mevzuat hükümleri uyarınca tanımlanan "temsil hakkı" gereği ancak münhasıran yetkili eser sahibinin rızasıyla umuma gösterilebilmektedir. Dolayısıyla bir film gösterilmeye başlandığında, yapımcının gösterimciye sahip olduğu eseri umuma iletmesi yönünde rıza gösterdiği anlaşılmalıdır. Bu nedenle, aralarında yazılı bir anlaşma olmasa da, bir filmin gösterime girmesine ilişkin fiili uygulamanın temsil hakkının gösterimci tarafından kullanılmasına yönelik bir nevi lisans kullanımı niteliğinde işlem olduğu değerlendirilmektedir. Yapımcı ve dağıtıcı arasında imzalanan sözleşmelerin sadece dağıtım hakkını içerdiği dikkate alındığında, temsil hakkının kullanılmasına ilişkin işlemin, dağıtıcı aracılığıyla yapımcı ve gösterimci arasında gerçekleştiği değerlendirilmektedir. Gösterimci bu hakkın kullanımı için yapımcı ya da dağıtıcıya

<sup>9</sup> 08.03.2007 tarihli ve 07-19/192-63 sayılı Kurul kararı

önceden belirlenmiş sabit bir bedel ödememekte, gösterim neticesinde elde edilen geliri paylaşmaktadır.

- (42) Kurulun daha önce değinilen *Warner Bros.-2* kararında yapımcı-dağıtıcı-gösterimci ilişkisinde anlaşma konusu filmlerin fikri mülkiyet hakları içermeleri, bu sebeple ürünün sahipliğinin el değiştirmemesi, dolayısıyla yeniden satışa konu bir mal veya hizmetin ortaya çıkmaması, dağıtıcılar ile gösterimciler arasında “dikey anlaşmalar” bulunduğu gerçeğini değiştirmeyeceği tespiti yapılmıştır. Akabinde 2002/2 sayılı Tebliğ’in 2. maddesi çerçevesinde bir değerlendirme yapılarak sinema filmlerinin özünde yapımcılarına ait fikri mülkiyet hakları içermeleri, dağıtım firmaları ile sinema salonları arasındaki “dikey anlaşmaların” esas amacının ise filmlerin gösterimi-kullanımı olduğundan hareketle, bu türdeki anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ’in kapsamına girmediklerine karar verilmiştir.
- (43) Taraflar arasındaki dosya konusu mevcut uygulama, bir mal veya hizmetin alımı, satımı ya da yeniden satımı ilişkisinden ziyade filmin fikri haklardan doğan temsil hakkının gösterimci tarafından kullanılmasını içerdiğinden, yapımcı veya dağıtıcı ile gösterimci arasındaki ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ’in “dikey anlaşma” tanımına uymadığı anlaşılmaktadır. Nitekim Kılavuz’da da, telif hakkının kullanılmasına benzer olan yalın lisans devir sözleşmelerinde mal veya hizmetin alım veya satımı herhangi bir şekilde söz konusu olmadığı için bu tür anlaşmalara 2002/2 sayılı Tebliğ’in uygulanmasının mümkün olmadığı belirtilmektedir<sup>10</sup>. Dolayısıyla, yapımcı veya dağıtıcı ile gösterimci arasındaki sinema filmi gösterim hizmetleri pazarına yönelik uygulamaların 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında incelenemeyeceği değerlendirilmektedir.
- (44) Ancak hiç kuşkusuz, anlaşma konusu filmlerin fikri mülkiyet hakları içermeleri ve anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında incelenmemesi, bu anlaşmalar vasıtasıyla rekabetin ihlal edilebileceği gerçeğini değiştirmemektedir. Zira yapımcı, dağıtıcı ve gösterimci teşebbüslerin aralarında anlaşarak filmin tüketiciye ulaştığı nihai fiyatı olan sinema bileti fiyatını birlikte belirlemeleri rekabeti ihlal edecektir. Amerika Birleşik Devletleri’nde Yüksek Mahkeme tarafından alınan *United States v. Paramount Pictures*<sup>11</sup> kararında bu konuda örnek mahiyetinde değerlendirmeler bulunmaktadır. Söz konusu kararda Yüksek Mahkeme, dağıtıcı ve salonlar arasında bir fikri mülkiyet lisansı ilişkisinin olmasının, dağıtıcılara sinema salonları arasındaki rekabeti kısıtlama hakkı vermeyeceğine ve bu nedenle dağıtıcılar tarafından sinema salonlarının bilet fiyatlarına müdahale edilmesinin Sherman Kanunu’nu ihlal ettiğine hükmetmiştir. Anılan kararda, aynı dağıtıcının farklı sinemalarla yaptığı sözleşmelerle asgari fiyat belirlemesinin, sinemaların birbirleriyle rekabet etmelerini engellediği ve bir kopya hakkının, hakkı verenler tarafından, devralanlar arasında rekabeti bozarak kazanç elde etme amaçlı kullanılmayacağı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, sektör oyuncularının birlikte sinema bileti fiyatını belirlemeleri 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal eder nitelikte olacaktır.
- (45) Yapılan bu teorik açıklamalar çerçevesinde iddia olunan eylem, elde edilen bilgi ve bulgular ışığında ele alınacaktır.

<sup>10</sup> Kılavuz, para.4.

<sup>11</sup> *United States v. Paramount Pictures, Inc.* 334 U.S. 131 (1948).

- (46) Belge-1’de TESİYAP tarafından sinema salonu işletmecilerine gönderilen ihtarnamede “sinema salon işletmecilerinin Yapımcı üyelerimizin iznini almaksızın sinema bileti ile promosyon faaliyetlerini bir arada yapmakta oldukları; bunun yapımcılar açısından ciddi hak kayıplarına yol açtıkları bilgisini paylaşmışlardır” ifadesine yer verilmiş, bu tür promosyonların faaliyete geçirilmeden önce yapımcılara danışılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. TESİYAP’ın 13.08.2018 tarihinde sektördeki sinema salonu işletmecilerine keşide ettiği ihtarnamede özet olarak; gişe hasılatlarının şeffaf ve kabul edilebilir süre ve şartlarda yapımcılarla paylaşılmaması, birden çok başlık altında belirlenmiş sinema bilet türlerinin sinema gişeleri ve bordrolarda doğru bir şekilde kontrol ve kayıt altına alınamaması, 5846 sayılı Kanun kapsamında şekil şartına tabi olmasına karşın herhangi bir anlaşmaya bağlanmaksızın eserlerin mali hak getirisi olan sinema biletiyle sinema işletmelerinin ticari promosyon faaliyetlerinin birlikte yürütülmesi, imzalanan dağıtım sözleşmeleri içerisinde yer alan telif hukukuna ilişkin eksiklikler, Müşteri Kimlik Kodu (PNR)<sup>12</sup> uygulamalarındaki şeffaflık sorunu ve yaşanan mali kayıtlar ve Sanal Kopya Bedeli (VPF)<sup>13</sup> başta olmak üzere yapımcıların yükümlü tutulduğu uygulamalar konu edilmiştir. Sinema salonlarının PNR uygulamalarına örnek vermek gerekirse, bir döner firmasına yapılan indirimli toptan satışlar ile kitap ve müzik evleri gibi belirli satış noktalarına münhasıran uygulanan indirimli satışlar sayılabilmektedir.
- (47) Belge-2’de bahsi geçen üç sinema salonu işletmecisinin TESİYAP’a gönderdikleri karşı ihtarnamelerde ise, TESİYAP’ın fikri mülkiyet haklarını gerekçe göstererek salon işletmecilerinin fiyatlandırma politikalarına müdahil olamayacağı, bilet fiyatlarında indirim/promosyon yapılmadığı takdirde sinema salonlarının pazarda faaliyetlerine devam edemeyecekleri, salon işletmecileri tarafından ifade edilmiştir. Dolayısıyla, salon işletmecileri cevabi ihtarnamelerinde TESİYAP ile herhangi bir çalışma içinde olmayacaklarını açıklamışlardır. Bu durum salon işletmecilerinin, TESİYAP’tan gelen ve Kanun’un 4. maddesi kapsamında verilen hizmetin fiyatının tespit edilmesi sonucunu doğuracak anlaşma talebine olumsuz yanıt verdiğini göstermektedir.
- (48) BKM’de yapılan incelemede bulunan Belge-3 Adana, Ankara, İzmir, Bursa ve Eskişehir illerindeki Cinemaximum, Avşar, Cinemarine, Cinetech, Cinema Pink, Cinetime gibi sinema salonlarında kesilen bilet fatura örneklerini içermektedir. Faturalar patlamış mısırın müşteriye/izleyiciye sinema biletiyle birlikte satılmasının zorunlu tutulup tutulmadığını, kampanya kapsamında yapılan indirim oranının ne kadarının sinema biletine uygulandığını anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Fatura örnekleri incelendiğinde, bazı işletmecilerin bilet gişelerinde patlamış mısır menüsü satışı gerçekleştirmediği, çoğu işletmecinin ise patlamış mısır menüsünü müşteriye alternatif olarak sunduğu görülmektedir. Sonuç olarak, TESİYAP’ın bu süreçte iddia ettiği anlaşılın, salon işletmecilerinin yaptığı kampanyalardan faydalanması için biletle birlikte patlamış mısır satın alma zorunluluğunun genel bir uygulama olmadığı görülmüştür. Ancak altı sinema salonundan Bursa Carrefour Cinemaximum ve Ankara Taurus Cinemarine olmak üzere ikisinde patlamış mısır menüsünü içermeyen biletlere indirim uygulanmayacağı, normal bilet tarifesi üzerinden fiyat uygulanacağı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, kampanya kapsamında indirimden faydalanabilmek için patlamış mısır menüsünün gişede satın alınması şart koşulmuştur.

<sup>12</sup> Sinema salonu işletmelerinin anlaşmalı oldukları firmalarda müşterilerin avantajlı ürünleri satın almasına ya da indirimlerden faydalanmasına yarayan bir tür koddur.

<sup>13</sup> Yapımcının gösterimci tarafından sinema salonu işletmecilerine kopya/ekran başına ödediği sanal baskı ücretlerine verilen addir.

- (49) Belge-4'te görüldüğü üzere, sektörün sorunlarına çözüm üretmek amacıyla 26.09.2018 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığında sektörün tüm paydaşlarının ilk kez bir araya geldiği bir toplantı düzenlenmiştir. Çözüm önerilerinden biri olarak, sinema bileti ile patlamış mısırın birlikte satılması ve indirim oranlarının bilet fiyatına uygulanmasına engel olmak amacıyla TESİYAP bilet fiyatlarını tarifelendirme çalışmalarına başlamıştır. 5846 sayılı Kanun'da meslek birliklerinin eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların kullanımından ve/veya üretiminden kaynaklanan ödemelere ilişkin tarifeleri tespit edebildiği belirtilmiştir. BKM ve TESİYAP arasında yapılan yazışmalarda da Kültür ve Turizm Bakanlığı Meslek Birlikleri ve Denetim Grup Koordinatörünün bu bilgiyi onaylayan ifadelerine rastlanmıştır.
- (50) Ayrıca, yerinde incelemelerde yapımı tamamlanan filmlerin dağıtımının nasıl ve kimlerle yapıldığına ve sözleşme türlerine ilişkin bilgiler ile sinema salonları ve dağıtımçı firmalar tarafından kendilerine sunulan son üç yıla ait performans raporları ve her bir dağıtımçı firma ile imzalanan anlaşma örneği yapımcılardan istenmiştir. Yapımcıların dağıtımçıları yaptıkları sözleşmelerde lisans sürelerinin altı ay ila bir yıl arasında değiştiği görülmektedir.
- (51) Önaraştırma döneminde TESİYAP Genel Sekreteri, Derneğin incelenen eylemlerini açıklayıcı bir yazı göndermiştir. İlgili yazıda üye yapımcıların itiraz ettiği temel noktanın telif bedelinden kaynaklanan hak edişlerin kendilerine eksik ödenmesi olduğu, sinema salonu işletmecilerinin telif gelirlerini kendi lehlerine olacak şekilde muhasebeleştiği ifade edilmiştir. Sorunun bilet fiyatlarının tüketici lehine indirilmesinin olmadığı, indirim sonrası taraflar arası yapılan bölüşümde yapımcı lehine ödenmesi gereken kısmın gösterimciler tarafından bilinçli olarak kesildiği, ayrıca indirimin tamamının asli ürüne yani bilete uygulanmasının vergi mevzuatına aykırı bir durum yarattığı ve rüsum kaybına yol açtığı açıklanmıştır.
- (52) Dosya konusu inceleme taraflarından yapımcı teşebbüslerin meslek birliği TESİYAP aracılığıyla gösterimcilere gönderilen ihtarnamelerde, yapımcıların gösterimcilerden sinema filmlerine halk günü gibi herhangi bir kampanya uygulamadan önce bunu yapımcıların onayına sunmasını, ayrıntılı bir şekilde seans, salon, satış tutarlarına, tam-öğrenci bilet türü gibi bilgilere yer vererek filmleri şeffaf bir şekilde bordrolamasını, öğrenci bileti uygulaması kapsamında öğrenci bileti alanların öğrenci kimliklerini kontrol etmesini, satış ve kampanya faaliyetlerini yapımcıların denetimine açmasını ve son olarak dağıtımçı ile yazılı bir sözleşme akdetmesini talep ettiği görülmektedir. TESİYAP'ın keşide ettiği ihtarnameler üç gösterim zinciri teşebbüs tarafından resmi kanallar aracılığıyla reddedilmiş, yapılan indirimlerin rakip salon işletmecilerle rekabet etmek için zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Öte yandan, Belge-2'den gösterim pazarında küçük bir konumda olan (.....) ve (.....) sinemalarının çekilen ihtarnameler çerçevesinde işbirliğine hazır olduklarını sözlü olarak ilettikleri görülmektedir. Dosya kapsamında yapılan görüşmeler ve yerinde incelemelerde elde edilen belgelerden, gösterim pazarında büyük sinema zincirlerinin çekilen ihtarnamelere herhangi bir yanıt vermediği görülmektedir. Bunun yanında, yukarıda Belge-4'te 26.09.2108 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığında sinema genel müdürü ve genel müdür yardımcısıyla sektör temsilcilerinin katıldığı toplantıya dair ajanda notlarından, (.....) belli bir bilet fiyatı belirlenmesine ya da promosyon yapılmamasına yönelik taleplere olumlu yaklaşmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, gösterim pazarının oldukça büyük kısmını oluşturan teşebbüslerin çekilen ihtarnamelere olumlu yaklaşmadığı söylenebilecektir.

- (53) Yapımcıların, her türlü telif ve mali hakkına sahip oldukları filmleri için seyirci başına azami gelir elde etmek istemeleri doğal kabul edilebilecektir. Ancak sektörde uygulanan iş modeli gereği, gösterimcilerin bilet fiyatlarında indirim ve promosyon yapmadan önce yapımcılardan izin alması bilet fiyatlarının dolaylı olarak teşebbüslerce birlikte tespit edilmesi sonucunu doğuracaktır. Örneğin bir gösterimci indirim yapmak istediğinde ve ilgili filmin yapımcısı da buna izin vermediğinde, gösterimcinin katlanmak zorunda olduğu maliyet artacağı için indirim yapma güdüsünü kaybedebilecektir. Bu durum da bilet fiyatlarında katılığa yol açarak tüketici aleyhine sonuçlar doğurabilecektir. Dolayısıyla, mevcut iş modeli çerçevesinde, gösterimcilerin indirim veya promosyon yapmadan önce yapımcılardan izin almasına yönelik anlaşmalar, doğrudan veya dolaylı olarak bilet fiyatlarının belirli bir tutarda sabitlenmesini içereceğinden 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında amaç bakımından rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma teşkil edecektir.
- (54) Bununla birlikte dosya kapsamında yapılan incelemeler ve görüşmeler çerçevesinde, yapımcıların bilet fiyatında indirim ve promosyon yapılmadan önce kendilerinden izin alınmasına dair taleplerinin, toplamda 38 sinema salonu işleten yalnızca iki gösterimci tarafından "sürece olumlu bakıldığı" şeklinde cevaplandığı, buna karşın gösterimcilerin neredeyse tamamı (toplam 2.654<sup>14</sup> sinema salonunu işletmektedirler) tarafından kabul görmediği, önaraştırma sürecine paralel bir dönemde Sinema Genel Müdürlüğü tarafından konunun çözümü için tarafların bir araya getirildiği ve bu kapsamda film yapımcıları ile sinema salonu işletmecileri arasında bilet fiyatlarını sabitlemeye yönelik bir anlaşmanın varlığına işaret eden somut bir emarenin bulunmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, yapımcılar ve gösterimciler arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın bulunduğu dair tespit yapılamamıştır.
- (55) Öte yandan dosya kapsamında yapılan görüşmelerde, yukarıda ifade edildiği üzere, sektör temsilcilerinin mevcut uygulamaya yönelik sıkıntılarının Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü nezdinde yapılan toplantılarda konuşulduğu, Bakanlığın bu sorunlara yönelik gerek yasal gerek idari birtakım çözüm yollarına başvuracağı öğrenilmiştir.
- (56) Yukarıda yer verilen tespitler ve değerlendirmeler ışığında, yapımcıların bilet fiyatlarında indirim veya promosyon yapılmadan evvel kendilerinden izin alınmasına yönelik taleplerinin sinema salonu işletmecilerinin neredeyse tamamı tarafından kabul görmediği, dolayısıyla taraflar arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın bu aşamada mevcut olmadığı, bu nedenle önaraştırma konusu taraflar hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

---

<sup>14</sup> TÜİK Kültür İstatistikleri, [http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab\\_id=1607](http://www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1607). Bu istatistiklere göre Türkiye'deki toplam sinema salonu sayısı 2.692'dir.

**J. SONUÇ**

- (57) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.